Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 321. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го ГРУДНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 321. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, DECEMBER 2, 1952. VOL. LX.

ЮНІЙНІ ПРОВІДНИКИ НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО КАРНОГО СЛІДСТВА

Ню Йорк. — Положення на прибережнім робіт. фронті в найбільшому порті світу вказує ясно, що юнійні провідники не хочуть допустити до слідства стейтової комісії над злочинністю в цій ділянці, щоб не виявити, який звязок панує між злочинними елементами й політичними організаціями. Президент юнії докових робітників, Джозеф П. Райен, надіявся до останньої хвилини, що йому вдасться спонукати своїх прихильників в юнійних відділах дати представникам влади повну підтримку, коли вони почнуть допити в середу в будинку повітового суду при вулиці Сентр, одначе несподівано ці прихильники станули проти нього. Вони відбули наради з юнійними делеґатами у п'ятницю й суботу та відкрито заявили, що не послухають заклику Райена. Один з таких менших провідників заявив, що слідство комісії мало причиниться до вичищення злочинности, бо вислід допитів покінчиться покаранням тільки малих злочинців, а великі однаково врятуються і будуть вести своє незаконне „ремесло". Райен ще не тратить надії на спонукання хоч деяких відділових провідників дати підтримку комісії й тому заповів ще одні наради делеґатів. Трудноці збільшуються ще поділом прибережної території на два стейти, тобто на стейт Ню Йорк і стейт Ню Джерзі, в якім працюють прибережні робітники, а це дає нагоду винуватим або неохочим скриватися перед урядовими службовиками, які мають їм доручити призов комісії на переслухання, які відбуваються в Ню Йорку. Страйк докових робітників проти поступовання стейтової комісії тривав тільки один день, одначе занехання страйку не причинилося до злагіднення нехоті юнійних провідників проти слідства.

Два суперники при виборах на голову К.І.О.

Атланті Сиґі. — У підготові до виборів на президента Конгресу Індустріяльних Організацій позначилися виразно дві групи на 14 Конвенції цієї організації. Одна підтримує відомого провідника юнії автомобільних робітників, Валтера П. Рутера, а друга Аллана С. Гейвуда, який тепер займає становище віцепрезидента К.І.О. На підставі інформацій серед 700 делеґатів, що зібралися тут для переведення виборів на голову організації після смерти Филипа Моррея, обчисляють, що сім юній можуть дати Рутерові 2,612,154 голоси, а 24 юнії, що підпримують Гейвуда, можуть дати 2,610,154 голосів. Це вказувало б, що обидва кандидати мають майже однакові сили й тому для здобуття більшости йде завзята аґітація між прихильниками одного й другого суперника. Іде про приєднання голосів малих юній, які ще не заявили своєї прихильности, а які можуть вирішити перемогу.

В Конґресі почали обчислення виборчих видатків

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів почала допити над витратами на останні вибори, щоб провірити, оскільки ці витрати перейшли границі закону Геча, який дозволяє поодиноким виборчим комітетам видавати тільки до висоти $3,000,000. Провідники обидвох великих партій будуть покликані на свідчення, щоб можна безсторонно з'ясувати необхідність великих виборчих витрат в добі радієвих і велевізійних винаходів. Тільки на вжиття цих засобів треба було $3,000 на заплату однієї пів години. Голова палатної комісії, що прослідкуватиме ці справи, твердить, що витрати виносять від 50 до 100 мільйонів долярів. Кореспонденти щоденника Ню Йорк Таймс, які перевели допити на доручення свого видавництва, звідомляють, що витрати політичних організацій, незалежних груп і поодиноких кандидатів виносять найменше $32,155,251 в 1952 виборчім році. Пересічний особистий видаток 60,000,000 осіб, що брали участь у виборах, виносив 54 центи.

МекКарран виявляє 1,500 комуністичних середовищ у школах

Вашинґтон. — Голова сенадської комісії. Внутрішньої Безпеки, сен. Пат МекКарран, виявив, що в публічних школах Америки находиться 1,500 учителів, які становлять „гнізда комуністичної пропаґанди" для поширювання нельояльности серед шкільної молоді, як у каледжах так і в нижчих школах. На підставі слідства, переведеного в Ню Йорку й інших середовищах, комісія видала книжку з 412 сторінок, у якій находяться передруки зізнань свідків, допитуваних згадоною комісією у вересні й жовтні. „Хоч цифра півтори тисячі не велика в порівнянні з мільйонами учителів, настановлених у школах, то все таки, з уваги на способи, якими комуністи послугуються при поширюванні своїх партійних гасел становлять таку небезпеку, як запалений сірник для бочки пороху" — твердив сен. МекКарран.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ВИТРАТИВ ПОНАД 103 МІЛЬЙОНИ В МИНУЛОМУ РОЦІ

Вашинґтон. — Американський Червоний Хрест і його 3,727 відділів витратили $103,605,782 в скарбовому році, що покінчився в червні поточного року, як це проголосив у справозданні красвий презес цієї організації, Е. Роланд Ґарріман. Найбільше гроша видано на услуги членам збройних сил і ветеранам. Серед них було 2,350,000 випадків, що ними мусів зайнятися А.Ч.Х. До таких „випадків" зараховано допомогу воякам або їхнім родинам, навіть і грошеві дари. На них видав А.Ч.Х. $19,743,750 з осередньої каси, а $18,372,536 в каси різних місцевих відділів. Гарріман каже, що минулий адміністративний рік був найважчим щодо катастроф від 1937 р., бо витрати на „катастрофи", як зазначено у видатках, досягли $21,100,445, тобто 20 відсотків усіх витрат. Біля 32,000 родин потребували допомоги Червоного Хреста у 300 нещастях в 48 стейтах і трьох територіях. До таких нещасть належали поводі в Канзас - Мізури - Оклагома-Ілиной, які почалися в червні 1951 р. Крім того були ще не спеціялізовані різнородні видатки висотою $21,451,800, що їх покрито в більшій частині з центральної каси, а в меншій з каси відділів.

БІЛИЙ ДІМ ПРИВІТАВ НОВОПРИБУЛИХ УКРАЇНЦІВ З НАГОДИ ЇХНЬОГО „СВЯТА ПОДЯКИ"

Е. ШОНЕСІ І Е. О'КОННОР ПРИГАДУЮТЬ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГРОМАДЯН; ВИСОКОМИСТЕЦЬКОЮ АКАДЕМІЄЮ ЗАКІНЧЕНО СВЯТКУВАННЯ 5-РІЧЧЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ ДО ЗДА

Ню Йорк. — Секретар Білого Дому, в імені президента Трумана, привітав новоприбулих українців з нагоди їхніх врочистих святкувань „Дня Подяки" в п'ятиріччя масової нової української іміґрації до цеї країни, бажаючи їм дальших успіхів в їхньому новому житті. Привіт з Білого Дому відчитав голова „Самопомочі" п. Ю. Ревай на врочистій Академії-Концерті, якою закінчено „Свято Подяки" новоприбулих в неділю 30-го листопада у великій залі Фешин Інституту. В програмі Академії виступили з короткими ромовами окружний директор Іміґраційної і Натуралізаційної Служби в Ню Йорку Едвард Шонесі та член колишньої урядової Комісії Переміщених Осіб Едвард О'Коннор, пригадуючи незрівняні права американських громадян і обов'язки оборони та закріплення тих прав.

Виступ посла В. Мудрого

Академію започаткував чоловічий хор „Думка" під дириґентурою п. О. Микитюка, відспівавши американський і український національні гимни. Голова Комітету „Свята Подяки", п. Ю. Ревай, відкрив Академію, пригадуючи коротко її причину і ціль, — відчитуючи низку привітів га представляючи американських гостей. Посол Василь Мудрий в короткій доповіді з'ясував на тлі минулої і сучасної історії українського народу, значення сучасної української скитальщини. Роля теперішньої української скитальщини — говорив промовець, — така, яку грала колись Західна Україна: це творення духового пісмонту для поневоленої України. Цю ролю в Америці полегшує обставина, що тут новоприбулі застали вже заздалегідь приготовані для цієї мети українські цитаделі у формі різних українських організацій та інституцій. Свою доповідь закінчив ред. Мудрий запевненням, що новоприбулі, які вже тепер віддають кров своїх синів в обороні Америки, чесно виконують свої обов'язки у відношенні до своєї нової батьківщини, але теж чесно користатимуть з усіх її незрівняних прав і законів для оборони свого українського народу.

М. Пізнак: Америка — єдина ґарантія волі

Речником американських українців на цьому „Святі Подяки" новоприбулих був адв. Михайло Пізнак, генеральний дорадник Українського Конґресового Комітету. Він твердив, що американські українці привітали новоприбулих як „спізнених прочан", тих справжніх піонерів і батьків американської волі. Новоприбулі українці вже досі дали великий вклад не тільки в розбудову американсько-української громади, але й в закріплення Америки, що сьогодні залишається єдиним бастіоном і ґарантією волі в світі. Без вільної Америки не буде теж вільної України ані жадної іншої вільної країни в світі, і тому нашим обов'язком є дальше закріплення того світового бастіону волі і безпощадна боротьба проти комуністичної загрози ззовні і нутра.

Е. Шонесі: Американське громадянство — найкраща перла

Представлений публіці адв. М. Пізнаком окружний директор Іміґраційної і Натуралізаційної Служби Едвард Шонесі насамперед подякував М. Пізнакові, що той властиво виголосив його промову, бо власне про Америку, як бастіон волі в світі він мав в пляні говорити. До цього він може ще тільки додати, що в той бастіон волі перемінили Америку такі самі скитальці, що втікали від релігійного, національного чи соціяльного гніту. Інтернаціональне походження американської нації надало їй інтернаціонального характеру, незрівняного своїми вольностями і своїми можливостями розвитку. Тому американське громадянство — це найцінніша перла, що його може мати людина і не має більшого привілею, як бути громадянином цеї незрівняної країни. Він радий, що вже сьогодні між американськими громадянами є деяка кількість новоприбулих українців, яка з кожним днем збільшується.

Е. О'Коннор про наші права і обов'язки

Вимкове враження зробила на приявних промова члена

(Закінчення на стор. 4)

50-літній ювілей 70 Відділу УНСоюзу

Джерзі Ситі. — Минулої неділі ввечорі відсвяткував в У. Н. Домі „Український Поступовий Клюб", 70 Відділ У. Н. Союзу, п'ятдесятліття свого існування. Панахиду по померлих членах відправлено в укр. гр.-кат. церкві св. Петра і Павла; їх пам'ять пошановано на початку вечері окремою згадкою і повстанням з місць. Молитву відмовив о. декан В. Лотович, а потім привітав Товариство як таке, що було основою всього організаційного життя в громаді. Членів і гостей привітав предс. Петро Костик. Проводив святом п. Степан Костів. Від імені Головного Уряду УНСоюзу промовляв гол. секретар Григорій Герман, нагадуючи з власного життя, яку велику роботу виконувало це Товариство давніше, коли члени були ще молоді й повні сил до життя і праці. Теж зазначив, що з членів Товариства вийшли визначні діячі УНСоюзу, між ними бл. п. п. Кость Кирчів, б. головний предсідник. Ред. Л. Мишуга, вітаючи від „Свободи" товариство, порушив питання молоді та сучасних завдань, а ред. С. Шумейко, вітаючи від УККомітету та „Юкрейнієн Віклі" — подав дати зі славного минулого Джерзі Ситі. Адв. Марсел Ваґнер згадав про великі труднощі, серед яких розбудовувано українське життя в Америці. Довший звіт про діяльність 70-го відділу, його школу для неграмотних, жертвенність на народні потреби та активну участь у всіх проявах громадського життя виголосив секретар Володимир Кушнір, згадуючи таких визначних покійних членів, як Кирчів, Мілянович, Угорчак, Ядловський, Євусяк. Потім предсідник Товариства звернувся до одинокого ще живучого члена-основника Товариства, п. Михайла Рибки, якому вручено по мистецьки виготовлену і в українськім стилю удекоровану та оправлену почесну грамоту. З привітами виступали представники місцевих товариств Провидіння, У. Р Союзу, Сестрицтв, філії УКК, — Чорноморської Січи і т. д — Промовці порушили в привітах теж і такі важливі питання, як вагу української школи, конечну потребу об'єднання усіх місцевих відділів УНСоюзу в один великий відділ і справу національної маніфестації в день 25-го січня. Свято закінчено подякою предсідника п. П. Костика та підспіванням „Ще не вмерла Україна". На початку відспівала американський гимн п-нна Клара Лупиняк у фортепіяновім супроводі п-ни Елизабет Патуляк. П-нна Лупиняк відспівала теж в'язанку українських народних пісень.

АЛДРИЧ НОВИМ ПОСЛОМ ДО ЛОНДОНУ

Ню Йорк. — Президент ради Чейз Нешенел Бенку, Вінтроп В. Алдрич, призначений новообраним президентом Айзенгавером на становище амбасадора до Лондону на місце Валтера С. Гіффорда, який проголосив свою димісію з дипломатичної служби ще у вересні. Одночасно Айзенгавер заявив про призначення тричленної комісії під головством Нілсона А. Рокефеллера для змодернізування виконної ділянки федерального уряду. Минулого тижня Айзенгавер призначив сен. Генрі Кабот Лоджа з Массачусетс головою американської делеґації до Об'єднаних Націй. Лодж займе місце теперішнього представника, Воррена Остіна, колишнього республіканського сенатора з стейту Вермонт, призначеного на це становище президентом Труманом. Лодж буде мати ранґу амбасадора з платнею 25,000 річно. Айзенгавер, проголошуючи призначення Лоджа, дозволив теж на проголошення заяви, що сен. Лодж „буде одним з головних дорадників нової адміністрації і представником для виконування засади закордонної політики". Сен. Лодж уже тепер є посередником між адміністрацією Трумана і адміністрацією новообраного президента, головно в департаменті оборони. Він залишиться на цьому становищі до 20 січня, коли новообраний президент передасть Сенатові список осіб призначених на кабінетні й інші високі становища. Сен. Лодж був у 1950 р. представником ЗДА на п'яту сесію Генеральної Асамблеї О.Н. Він прихильник міжнародної співпраці ЗДА з іншими державами, хоч його дід, теж сенатор ЗДА, Генрі Кабот Лодж, перешкодив приступленню Америки в члени Ліґи Націй під час урядування през. Вудро Вілсона.

ПІДКОМІСІЯ ОН СХВАЛЮЄ ЗВІЛЬНЕННЯ З ПРАЦІ ПІДРИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральний Секретар ОН Триґве Лі, 7-го листопада покликав комісію трьох правників, щоб вона вирішила справу затруднення в ОН комуністів та інших підривних елементів. До цієї комісії належали по одному представникові від ЗДА, Англії та Бельгії. Ця комісія предложила свій звіт Генеральному Секретареві, в якому поручається звільняти з праці в ОН всіх комуністів та інших працівників, яких ЗДА узнають підривними особами. Комісія стоїть на становищі, що хоч ОН діють як міжнародна екстериторіяльна організація, то вони мусять рахуватися з законами тієї країни, яка для них є господарем. У своєму звіті комісія твердить, що коли якийсь урядовець ОН не хоче зізнавати перед слідчими органами ЗДА, заслоняючись своїми конституційними правами, то це значить, що вона сама себе засуджує в нельояльності до своєї країни, і її треба звільнити з праці в Об'єднаних Націях. Звіт цієї комісії вповні вдоволив республіканського сенатора Александра Вайлі, який як член американської делеґації до ОН домагався звільнення всіх тих громадян ЗДА, які не хотіли відповідати на запити сенатської підкомісії, — що її очолює демократичний сенатор Пет МекКарран з Невади.

В. Пуйда очолює Союз Українських Бизнесменів в Ню Йорку

Ню Йорк. — Відомий наш бизнесмен і громадянин Василь Пуйда, знаний широким колам нашого громадянства не тільки зі своєї підприємчивости, але й щедрих пожертв на народні цілі, був обраний головою Союзу Українських Бизнесменів в Ню Йорку на зборах цього товариства, що відбулись в приміщенні „Дністра" в неділю 30-го листопада пополудні. Союз Українських Бизнесменів в Ню Йорку існує вже від 25 років і має різні стадії свого розвитку, але від десяти років він був майже нечинний. Недільні збори, в яких взяло участь два десятки бизнесменів, в цьому більша частина нових, були результатом довгих заходів для відновлення діяльности цього товариства, що їх вів і очолював відомий наш економіст — проф. Величківський. Зборами проводив дотеперішній голова СУБ п. Гладун, що разом із дотеперішнім секретарем п. Я. Кулиничем і п. Платоном Стасюком поінформували приявних про дотеперішню діяльність і недіяльність організації бизнесменів. Після основної виміни думок збори одноголосно рішили відновити діяльність СУБ, що має свій заінкорпорований чартер, та вибрали нову управу в такому складі: В. Пуйда — голова, Я. Гайва: — заст. голови., Я. Пастушенко — рекорд. секретар, В. Цюпа — фінанс. секретар, П. Мельник — касир, та пп. М. Гладун, В. Богачевський і Я. Кулинич — Контрольна Комісія. В своєму пляні праці на найближчу мету нова управа СУБ рішила поробити всі заходи, щоб об'єднати в товаристві найбільшу кількість місцевих українських бизнесменів, бо тільки зорганізовано вони зможуть зайняти належне їм місце в нашому суспільному житті та допомогти цим і собі самим і цілій громаді.

На 25-го січня приготовляється великий „Український День" в Джерзі Ситі

Згідно із закликом Українського Конгресового Комітету та з ініціятиви місцевої Філії УКК, очолюваної п. Миколою Петришином, в Джерзі Ситі приготовляється на день 25-го січня велику і репрезентативну імпрезу — День Української Незалежности. У зв'язку з цим відбулись минулої суботи громадські наради представників поодиноких організацій, на яких обрано Діловий Комітет Українського Дня та накреслено його загальну програму. На нарадах, якими проводив п. Петришин, був приявний та увійшов до Ділового Комітету відомий громадянин і діяч, податковий інспектор Гудсонського повіту адв. Марсел Ваґнер, який робить заходи, щоб цей День Української Незалежности був проголошений офіційяльно губернатором стейту Ню Джерзі Алфредом Дрисколем, як теж посадником міста. Підготовка і програма Українського Дня будуть використані головно для популяризації української визвольної справи в окрузі. Сам Український День вібудеться в одній з репрезентативних місцевих заль та стоятиме на високому мистецькому рівні. Між іншим, репрезентативний чоловічий хор „Думка" з Ню Йорку вже дав свою згоду на виступ на цьому Дні в Джерзі Ситі. Черговою атракцією програми Українського Дня буде виступ відомої молодої нашої скрипачки-віртуозки Донии Гресько, а дальше — Балетної Школи прімабалерини Валентини Переяславець та інші точки. Для підготовки і переведення Українського Дня, крім Ділового Комітету, обрано теж ширший Громадський Комітет, до якого повинні увійти представники всіх українських організацій округи. Діловому Комітетові доручено порозумітись з довколишніми громадами, зокрема з Байоном, Пасейком, Нюарком, Елизабет та іншими і влаштувати цей День спільними силами. Для представників цих громад зарезервовано місця в Комітеті.

СААРСЬКА КРАЇНА ВОЛИТЬ АВТОНОМІЮ

ПІД ЧАС ГОЛОСУВАННЯ БІЛЬШІСТЬ ВИСЛОВИЛАСЬ ПРОТИ ЗЛУКИ З НІМЕЧЧИНОЮ І ЗА ЗВ'ЯЗОК З ФРАНЦІЄЮ

Саарбрюкен, Саарська країна. — Минулої неділі, 30-го листопада, в цій оспорюваній Німеччиною і Францією промисловій Саарській країні — відбулося голосування, під час якого більшість населення висловилась недвозначно в користь теперішнього автономного статуту цеї території і в користь її зв'язку з Францією та проти злуки з Німеччиною. В голосуванні взяло участь 93 відсотки зареєстрованих виборців і з того понад 68%, отже коло 64% всіх виборців, голосували в користь партій, які обстоюють теперішній автономний статут території і її господарський зв'язок з Францією. Партії, які перемогли у виборах, підтримують пропозицію французького міністра закордонних справ Роберта Шумана, щоб Саарська країна була „европейською територією", отже, щоб вона задержала свою автономію в рямках европейської спільноти. Вислід голосування вважається поразкою німецьких націоналістичних груп, зокрема з партії німецьких католиків, яку очолює Якоб Кайзер, та християнських демократів, з канцлером Аденауером на чолі. Всетаки голосування не дає цілком ясного образу настроїв населення, вже хоч би тому, що пронімецькі партії були виключені від голосування, бо вони відмовилися прийняти теперішню конституцію території, на підставі якої відбулося голосування. — Проте, ці партії були сильно заанґажовані у передвиборчій кампанії, намагаючись перемінити ці вибори до місцевого парляменту в політичне референдум і закликаючи виборців бойкотувати вибори та не брати в них участи, або віддавати незаписані виборчі картки. Місцеві партії прийняли цей виклик німецьких націоналістів і самі вели передвиборчу кампанію під знаком майбутньої „европеїзації" Саарської країни. Кінцевий вислід виборів, виходило б, був несподіванкою навіть для тих, які прийняли німецький виклик, бо вони перемогли і в тих районах, що заселені майже виключно німцями. Голосування було в різкому контрасті до плебісциту в 1935 році, коли населення Саарської країни, під сильним напором націстичної пропаґанди, майже одноголосно вирішило злучитись з Німеччиною. Загально вважається, що недільні вибори матимуть вплив на відновлення перерваних хвилево переговорів між Францією і Німеччиною в справі майбутньої долі Саарської території.

Погана погода припинила бої в Кореї

Токіо. — Дощ, низькі хмари та взагалі погана погода були причиною, що впродовж вчорашнього дня майже не було боїв на корейському фронті і теж аліянтські літаки, за малими тільки виїмками, не появились над ворожою територією. Тільки в одному місці на центральному секторі фронту на північ від Кумгви невеликий відділ червоних китайців намагався вдертись в аліянтські лінії, — попередивши свою акцію півгодинним артилерійським вогнем. Проте, наступ китайців був швидко і без більшого труду відбитий. Тимчасом комуністичний представник в Панмунджом, місці переговорів в справі перемир'я, зголосив аліянтському зв'язковому новий протест, обвинувачуючи аліянтів, що їхні літаки скинули минулого тижня бомби в районі табору полонених аліянтських вояків. Аліянти зі свого боку — вже кілька разів обвинувачували червоних, що вони не тільки побудували табори полонених в районах важливих військових об'єктів, але й відповідно не відзначили їх. Комуністичний представник, зголошуючи свій протест, погрожував, що цей випадок — „може мати серйозні наслідки".

Д-р С. Витвицький на відвідинах в Канаді

Д-р Степан Витвицький, — керівник ресорту закордонних справ у Виконному Органі УНРади та її представник в З'єдинених Державах, виїхав з кінцем минулого тижня на відвідини української спільноти в Канаді. Ціллю його поїздки є відвідати місцеве українське громадянство та нав'язати з ним, його провідними діячами і установами особистий кантакт. Д-р С. Витвицький зокрема відвідає українські осередки в Оттаві, Монтреалі, Форт Вільямсі, Вінніпеґу, Саскатуні, Едмонтоні і в Торонто. До Оттави приїхав д-р Витвицький 27-го листопада з наміром відвідати там теж представників канадійського уряду та провідників політичних діячів. В часі між 4 і 8 грудня представник УНРади в ЗДА візьме участь в передконґресовій конференції Комітету Українців Канади. До ЗДА д-р Витвицький повернеться дня 23-го грудня ц. р.

КАРДИНАЛ СТЕПІНАЧ СТРИМУЄТЬСЯ ВІД ПОЇЗДКИ ДО РИМУ

Красіч, Югославія. — Архиєпископ Альойзій Степінач аж в неділю довідався від журналістів, що він находиться на листі 24 нових кардиналів, яких у суботу іменував Папа Пій XII. Він заявив, що не поїде до Риму по кардинальський капелюх 12 січня 1953 р., бо не хоче просити уряд про дозвіл на виїзд, а також боїться, що уряд Тіта не пустив би його вернутися до Югославії. Новий югославський кардинал відсиджує свою 16 річну в'язницю, від року він відбуває її в своєму рідному селі Красічі, де щоденно відправляє Службу Божу в місцевій церковці. Вночі з суботи на неділю поліція збільшила охорону дому, в якому живе архиєпископ Степінач, але він не знав, чому це сталося, бо не слухав радія цілий день. Журналісти питалися, що він думає про процес у Празі. „Люди на Заході направду не знають, що значить комунізм", відповів архиєпископ Степінач з усміхом. „Я знаю дуже добре, що означає комуністичний суд, і до чого він подібний". — В Римі подають з ватиканських джерел, що надання кардинальської гідности відбудеться в Римі без огляду на те, чи архиєп. Степінач приїде до Риму чи ні. — Між новими 24 кардиналами находяться 11 італійців та 13 неіталійців. Тепер Святіша Кардинальська Колеґія виносить знову 70 членів, і в ній находяться 27 італійців та 43 неіталійці. Між новими кардиналами находиться один американець — архиєпископ Лос Анджелес Джеймс Франсіс Мк Інтаєр, один канадієць, архиєпископ Монтреалу Поль-Еміль Лежер, архиєпископ Загребу Альойзій Степінач та примас Польщі, архиєпископ Гнєзна і Варшави Стефан Вишинський.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиτі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ „МАТЕРІЯЛІЗМ"

Вістка з Кореї: „Сто американських маринарів в Кореї були вчора голодними. Весь свій святочний обід, приготований для них з нагоди „Дня Подяки", віддали виснаженим голодом корейським дітям".

Ця вістка прямо загубилась між іншими вістками, так, що мабуть ледве хто її доглянув в газетах. Виглядає, що такий поступок це природне явище. Таке саме, як от збірка крови для вояків у Кореї, ведена з нагоди „Свята Подяки", чи та чи друга імпреза, влаштовувана у „День Подяки" для тих, яким лиха доля не дозволила втішатись „добрими жнивами" через хворобу, каліцтво, старість і т. п.

Як хто добре слідкує за тим, як справжні американці святкували це наскрізь родинне свято, а таким є „День Подяки", той знайде в ньому сліди тих американських піонерів, що понад 300 років тому висіли в Плімут на американський беріг. Ці „паломники" покинули рідну землю і пустилися в незнану Америку не для гроша і маєтків. Їм матеріяльно не зле було в рідному краю. Вони були здебільша добрі ремісники і нужди не зазнавали, а пізнали її щойно в першому році на американській землі, коли їх половина вимерла з голоду і хворіб. До Америки гнало їх щось інше, прагнення волі, бажання мати змогу служити Богові на свій лад. Матеріяльні добра як такі не були теж спонукою для тих глибоко релігійних людей в їхній боротьбі з природою і змаганням довести цю країну до якнайбільшого розквіту. Не матеріялістична й їхня засада, що не „державі" чи „урядові" треба піклуватись освітою, школами і церквами, а в першу чергу їм самим і складати на це добровільні пожертви, як теж на сиротинці, шпиталі й т. п.

Приглядаючись докладно сучасному американському життi, хоч як уже відмінному від того, яке було за „паломників" та тих, що виховувались на їхньому дусі, можна ще і сьогодні відчувати цього їхнього піонерського духа. Не добачують його хіба ті, що вірять большевицькій протиамериканській пропаґанді, чи ті „демократи", що цій пропаґанді помагають і добачують в Америці тільки доляр, Вол Стріт та жажду наживитись чужим трудом і коштом. Правда, теж і в Америці є чимало крайних матеріялістів, навіть і таких, що за доляр рідну матір продали б. Але де їх нині нема? Та чи ці люди — Америка? Чи чуємо, щоб про гроші, прибутки та загарбування чужих земель і дібр говорили передові американські люди, чи говорить про це уряд, хоч видає кожного року десятки більйонів долярів на рятунок волі в світі?

Тим, яким не подобається Америка як наскрізь зматеріялізована країна (як це вони твердять) радимо прочитати бодай одну добру книжку про Америку, щоб пізнали, як дуже вони помиляються, не знаючи, де і в чому добачує американець справжню велич своєї країни.

Злучені Держави Америки повстали, як це перший відмітив Джеферсон, „як найкраща надія світу", але не в матеріяльному розумінні, а тільки свободолюбному. Це саме сказав на свій лад Линколн і про те пам'ятають назагал ті, що вважають себе духовими дітьми великих Батьків Народу.

В такому дусі вияснив, в „Свято Подяки" в Кореї ген. Джеймс Ван Фліт воякам Об'єднаних Націй „безбожницький комунізм", що змагає не до миру, а до цього, щоб „усі вільні народи знайшлися в неволі його світової влади". Це теж вияснення, чому ЗДА враз з цілим рядом інших країн опинилися в Кореї й воюють там досі.

Американський уряд може ще й тепер робити в змаганні за волю і справедливий мир в світі різні помилки, але не з якихось матеріялістичних та імперіялістичних мотивів. Американський матеріялізм та імперіялізм — це вигадка Москви.

У НЕСВОЇЙ ХАТІ

Українська громада в Ню Йорку залюбки пишається своїм репрезентативним становищем в Америці. Тут має свій осідок Український Конгресовий Комітет та низка інших центральних організацій, тут є точно 67 всіляких місцевих організацій і приблизно 100,000 українців, отже менш-більш стільки, що було у Львові. Українська громада в Ню Йорку теж в більшій або меншій мірі „надає тону" цілому українському життi в Америці. Тут відбуваються або започатковуються великі маніфестації, що опісля повторюються в інших громадах, тут теж зібрана більша кількість українських інтелектуальних сил і тут у великій мірі „робиться" українська політика, базуючись власне на більшій кількості українців та їх організацій. Це цілком нормально, як зважити, що Ню Йорк, з уваги на головну квартиру Об'єднаних Націй та свій міжнародний характер, є сьогодні справді столицею світу.

Тимчасом, ця наша „репрезентативна громада", з безліччю своїх найрізноманітніших імпрез та зі своїми претенсіями і амбіціями, ще сьогодні є в чужій хаті, не маючи власного Народного Дому. Всі багато менші довколишні українські громади, чи це в Бруклині, Джерзі Сиτі, Ню-арку, Елизабет та в інших місцевостях, мають свої народні доми, які знаменито просперують та які є осередками місцевого народного життя, а українська громада в Ню Йорку витирає чужі кути і за їх винайм платить річно приблизно таку саму суму, за яку можна б придбати народний дім.

Чим і як можна вияснити собі такі обставини? Здається, що їх сьогодні вже взагалі не можна вияснити. Перший заклик до будови народного дому в Ню Йорку подибуємо вже з кінцем минулого століття і від тоді ті заклики і заходи періодично продовжуються до сьогодні. Українська громада в Ню Йорку вже щонайменше пів століття будує свій народний дім і не збудувала його досі. Історія заходів для придбання того дому це фантастична історія людської розсіяности і неспроможности, що кидає тінь на цілу ту велику громаду і якщо ситуація в найближчому часі не зміниться, ця громада рішуче буде дискваліфікована в очах не тільки українського, але й загально-американського загалу.

Від року існує і веде інтенсивну діяльність новий Комітет Придбання-Будови Народного Дому, заінкорпорований по всім правилам закону. Деякі місцеві організації і поодинокі громадяни з великим запалом і амбіцією взялись, щоб завершити цю справу та здвигнути в Ню Йорку Український Народний Дім. Один рік інтенсивної праці дав досі — як нас інформують — вже коло 15,000 долярів готівкою та кількадесять тисяч деклярацiями. Отже справа знову зрушилась і поступає вперед, але вона все ще не вийшла поза свою початково-організаційну стадію і якщо вона з неї не вийде в найближчому часі, тоді вже навряд чи вона зможе з неї взагалі вийти.

Справа Українського Народного Дому в Ню Йорку це далеко не справа голови Комітету інж. Лепкалюка, чи одного бизнесмена п. Стасюка або „Дністра" з пп. Кучмою і Мелетичем та хору „Думка" і кількох інших організацій та громадян. Це справа кожного українця в Ню Йорку, без огляду на те, коли і де він вродився та відколи він в Ню Йорку живе. Ню Йорк мусить мати Український Народний Дім і його мусить побудувати місцевий український загал, так, як ці доми побудували українські громади в інших містах. Як довго не буде в Ню Йорку Українського Народного Дому, так довго всі ці „величаві" маніфестації та імпрези будуть тільки підкреслювати р о з п о рошеність та несвідомість тої громади в чужій хаті. Сьогодні не може бути й мови, щоб того дому не можна придбати, бо коли б тільки мала частина тої свідомости і патріотизму, що її виявляє нюйоркська громада словами на всіляких імпрезах була виявлена теж закупом уділів Народного Дому, то впродовж кілька років українці могли б купити хмародер.

Акція придбання Народного Дому продовжується. З початком січня мають відбутися перші загальні збори уділовців, які виберуть свій Комітет, що почне здійснювати плян. До того часу кожний громадянин і кожна інституція можуть придбати один чи більше уділів Народного Дому та причинитись до придбання власної хати для цеї великої громади, що на сором собі і цілій нашій спільноті ще досі витирає чужі кути.

Вол. Дорошенко

ІДЕМО ДАЛІ!

(Думки про завдання й компетенцію УКК)

Це було історичною конечністю, що створено Український Конгресовий Комітет, і благословенна та година, коли він повстав, і благословенні ті діячі, що його заснували. Як і кожне людське діло, міг він бути спочатку недосконалий, але з бігом часу кращав, поки не став установою в життi американських громадян українського роду конечною, без якої дійсно годі обійтися. А заразом ширшали й його функції. УКК є у нас не якоюсь екстраординарною, тимчасовою, покликаною тільки для виконання певного завдання установою, а нормальною, що більше — **нормативною.** Він став свого роду нашим парляментом для наших українських справ.

Створено УКК з виключно політичною метою обороняти інтереси України, себто має він на цілі свого роду політику закордонну, справу визволення колишньої Батьківщини силами й засобами Батьківщини прибраної, вільної землі Вашингтона. Тутешні громадяни українського роду мали це робити, мобілізуючи на те не тільки власні сили й засоби, але й притягаючи до того й свій американський уряд та впливових діячів з-посеред американських громадян і неукраїнського походження. Але в процесі своєї праці обростав УКК, так мовити, й справами внутрішньої політики, справами українського життя й потреб самих тих американських громадян українського роду, що мали допомагати своїм братам з окупованої червоними наїздниками України, дбати за відновлення вільної, незалежної й соборної Української Держави. Збирані засоби призначалися спочатку для цієї первісної цілі. Але Україна скитальча теж зголосила свої потреби й довелося застосуватися до її вимог та координувати поставлені цілі разом із ними, тим більше, що ця координація не тільки не перечила завданням, що їх ставляв собі УКК, а навпаки, надавала їм більшої ваги й сили в очах своїх громадян і чужих чинників. Адже ж українська еміґрація, що опинилася на скитальщині, була й є своєрідним представництвом України, яка карається за залізною заслоною, — „під московським караулом, у тюрмі", як співає українська народна пісня. Само собою розуміється, вести політику в справі визволення окупованої червоними москалями України понад головами представництва скитальчої України не можна було. А крім того довелося дбати й про правне й матеріяльне становище нової політичної еміґрації, давати землякам на скитальщині захист та через ЗУАДК допомагати їх переселенню до ЗДА.

Прийшов вкінці час, коли ці земляки опинилися на американській землі з усім своїм добром — своїми установами, організаціями й партіями. В наслідку цього поширилися не тільки лави УКК, але й його завдання, бо з приїздом нових імігрантів значно ожилося українське національне життя на цьому терені й довелося відгукуватися не тільки на потреби Воюючої України й скитальців, але й на внутрішньо-американсько - українські потреби, що тепер, що тепер, з напливом нових сил, значно зросли. Тепер уже годі займатися, сказати б, самою „закордонною" політикою, а волею-не-волею доводиться приділяти належну увагу й справам місцевого українського життя. До Народного Фонду, збираного УКК, простягають свої руки й тутешні культурні, шкільні та наукові установи, що або свіжо повстали, або віджили й поширилися з припливом свежих українських сил. Отже, крім політичних завдань і зв'язаних із ними видатків, в тому й на англомовну інформацію, мусить УКК заспокоювати й потреби українського ш к і л ьництва, культури, мистецтва й науки на тутешньому ґрунті.

Правда, існують спеціяльно до того покликані організації — ЗУАДК, „Самопоміч", „Учительські Громади", НТШ, УВАН тощо, які мають свою автономію в реалезації своїх завдань і навіть збирання на це матеріяльних засобів, проте УКК, як організатор і власник Народного Фонду, мусить виділяти відповідну і то дуже значну (напр. для ЗУАДК) частину своїх засобів на допомогу згаданим організаціям.

Розуміється, з цього титулу він має право й обов'язок стежити й за відповідним видаткуванням видаваних ним підмог. До певної міри це й діється.

Очевидно, в міру зросту й поширення компетенцій УКК і в міру ґросту його фондів мсить прийти до поширення його ділового апарату. Адже ж у своїй роботі УКК не може обмежуватися тільки засіданняби своєї президії, своїх комісій і цілого пленуму, а мусить мати відповідний апарат, що реалізував би його рішення. Він має, правда, свою канцелярію і службовців, але треба сподіватися, що з бігом часу чинності його „офісу" так збільшаться, що зайде потреба зорганізувати в ньому окремі відділи, департаменти, що відали б приділеною їм ділянкою праці під доглядом обраних референтів Комітету. Це не значить, що УКК мав би зцентралізувати всю українську національну роботу в своїх руках, а всі інші наші установи мали б позбутися своєї самостійности й цілком йому підпорядкуватися. Нічого подібного!

Вони повинні розвиватися якнайкраще, розгортати свою діяльність якнайширше, рости вгору і вглиб. УКК має співпрацювати з ними, стояти з ними в якнайщільнішому зв'язку. Його керівна роля аж ніяк не повинна навіть нагадувати якесь сухе бюрократичне верховодство. Він має діяти в повному порозумінні з іншими установами, Ще в більшій мірі це відноситься до компетенції Комітету в справах української визвольної політики.

У ЗДА УКК є найбільшою українською г р о м а д ською установою, що має, як уже зазначено вище, подвійне завдання: з одного боку заступати інтереси нашої спільноти в Америці, репрезентувати її назовні перед американським громадянством і американським урядом, а з другого — допомагати визвольним змаганням України, зокрема її представництву, себто УНРаді, своїм знанням терену, знайомостями й зв'язками з впливовими громадськими та урядовими колами.

(Закінчення буде)

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

СУДИ І „ЧИСТКИ" В СОВЕТСЬКІЙ СФЕРІ

(Лондон). — Англійська преса приносить обширні матеріяли про процес проти 14 визначних комуністів, що почався в Празі 20 листопада. Хоч світ привик уже до процесів в Совєтському Союзі і в країнах, недавно прилучених до совєтської сфери, однак процес у Празі своїм розміром перевищує інші процеси того роду. В Будапешті судили Ройка, в Софії Костова, в Румунії буде мабуть процес проти Анни Павкер, а в Польщі Ґомулка жде „пролетарського суду".

Особливість празького процесу — це його виразний **антисемітський** характер. 11 підсудних не мають „арійської метрики", і це їм ставить у вину акт обвинувачення: навіть їх дійсні імена розкриває чеський „народний суд", щоб показати, які то „злочинці" . . . Бож бувший генеральний секретар Компартії Чехословаччини, Сланський, мав при народженні прізвище — Шлезінґер. Ці „нехристияни", як твердить акт обвинувачення, не були ніколи справжніми комуністами, а „троцькістами", аґентами американських імперіялістів.

Мало того, вони були також у тісному зв'язку з „буржуазними сіоністами" — із Ізраїльської Республіки, а ті, звичайно, вели шпигунську службу для того самого „американського імперіялізму" . . .

До процесу „пришито" також бувшого британського міністра закордонних справ Г. Моррісона, який, мовляв, готував „війну проти Совєтського Союзу", і разом з ним колишнього посла Брит. Соц. Партії в парляменті Зіліякуса, якого названо на суді „англо-американським аґентом". До речі, Зіліякус був за свої совєтофільські виступи виключений із Брит. Партії Праці і тільки недавно знов був відновлений у правах члена партії. Він їздив часто в держави „народної демократії" і мав нагоду познайомитися з різними комуністичними провідниками. Тепер йому так „подякували" за його щирість.

Та нас, що знаємо процеси на московський лад, новий політичний театр у Празі не дивує. Все це ми вже бачили в Україні, від першого процесу в Києві 1921 року, коли Москва судила українських соціялістів-революціонерів (Жуковський, Голубович, Н. Петренко і ін.). Також процес „Спілки Визволення України" в Харкові (1930 р.), з участю С. Єфремова, В. Чехівського та ін., добре знаний. До речі, й у тому процесі фіґурували два українські патріоти жидівського роду (Гермайзе і Морґуліс), але з того не роблено тоді протижидівської пропаґанди. Тепер часи змінилися. Сталін завидує „славі" Гітлера щодо переслідування жидів.

Взявши курс на російський націоналізм як головну підпору свого режиму ,Сталін цілком логічно переходить і до боротьби проти тих, яким той націоналізм не до смаку: це в першу чергу **жидівство**, як світова нація, яка всюди терпіла расову дискримінацію і тому є проти войовничого націоналізму. Було б наївністю уважати новий антисемітський курс Сталінової політики за випадковий, мовляв, продиктований його особою. Ні, коріння цього курсу лежить глибше. Загально відомо, що жиди в цілому світі мають симпатії до Америки. Жиди, що попали в совєтську сферу, не почувають себе добре під комуністичною диктатурою. Про „небезпеку американського імперіялізму" жиди ліпше знають ніж інші, бо мільйони жидів — американських громадян — живуть в Злучених Державах, з якими у східних жидів є зв'язки. Знають жиди також, що Москва, в своєму імперіялістичному інтесері ширить пропаґанду проти Ізраїльської держави в арабському світі і готова викликати війну арабських держав проти Ізраїля. В разі конфлікту воєнного між Америкою і совєтським бльоком, симпатії жидівського народу, розсіяного по цілім світі, як і в Палестині, будуть на боці демократичних держав. Це Москва добре знає і належно оцінює.

„Чистка космополітів" в СССР та в країнах-сателітах (свідоме виключування жидів із преси, науки, військових відповідальних посад) показує, що Москва оцінила цю небезпеку і береться до її „ліквідації" свідомо і послідовно. Розпалюючи своєю пропаґандою ненависть серед народів совєтської сфери до „західних імперіялістів", Москва хоче відвести невдоволення народних мас комуністичною диктатурою на „космополітів", аґентів англо-американського капіталізму — жидів.

Царський уряд у Росії, коли треба було йому відвернути ґнів народу в інший бік, давав клич: „Бий жидів, спасай Росію!" Слідами цієї „політики" йде також деспотія Сталіна. В різних мовах світу опубліковані книги про небезпечний курс політики Сталіна супроти жидів. Відомо, що Сталін не спиниться перед найбільшим злочином, аби задержати владу в своїх руках.

Коли йшла боротьба між ним і Троцьким за владу в компартії і в державі, то Сталін уживав антисемітської пропаґанди проти Троцького, що не був „арійцем". Тепер, коли теж і від жидівства буде залежати, чи запанує Совєтська Росія в цілому світі, жидівський народ стає для Москви „ворогом число 1". Празький процес проти комуністів жидівського роду — це символ.

Д. Б.

НІМЦІ ХОЧУТЬ ТВОРИТИ „ТРЕТЮ СИЛУ"

Бонн, Німеччина. — В Західній Німеччині зорганізовано нову т. зв. Все-Німецьку Народну Партію, яка проголосила тепер маніфест, домагаючись об'єднання Німеччини та створення з неї „третьої сили" в Европі, що була б невтральна в конфлікті між Сходом і Заходом. Цей маніфест започаткував знову дискусію на тему об'єднання Німеччини, яка вже була майже зникла із шпальт німецької преси, уступаючи місце дебатам на тему ратифікації договорів, що мають зв'язати Західну Німеччину із західно-европейською сборонною спільнотою. Нову партію очолює д-р Ґустав Гайнеман, член федерального парляменту та колишній міністр внутрішніх справ в уряді канцлера д-ра Аденауера.

Віктор Приходько

„ПАБІСКО"

(Спогад)

(1)

Ех, засиділись ми на еміґрації! Так засиділись, що уже й сама еміґрація — перша, велика — стає давниною і уже про неї треба писати спогади, бо . . . ще трошки й нікому буде цього робити.

А тимчасом! А це ж наша боротьба, наша історія, наші змагання і наші глибокі переживання . . .

Бо тоді, на початку першої великої еміґрації, ми були молоді. І хоч була невдача, розчарування, але за те була молодість, а там де молодість, там запал, енергія і віра.

Тарнів, Тарнів . . . Бідна польська провінція і бідне провінціяльне жидівське місто. Це — замість вільної України і золотоверхого Києва . . .

Тепер про Тарнів навіть ніхто не згадує, а молодь українська про нього й зовсім нічого не знає. А тим часом, 30 літ тому Тарнів був . . . українською столицею! Тут жив і діяв Головний Отаман Симон Петлюра, урядували українські міністри і засідав національний парлямент — Рада Республіки . . .

І багато серця й душі української залишилось у Тарнові . . .

Про Тарнів ще треба писати докладно і поважно і дожидає ще він свого історика . . .

Але сьогодні я хотів оповісти про один епізод, — епізод, в якому довелось мені брати ближчу участь, а деталі якого ось-ось забудуться. Уже й нині багато моментів цього епізоду випало з пам'яти. Бо, як каже один влучний афоризм, — „основна риса пам'яти — забування".

Маленьке зауваження: дуже нерадо вживаю займенника „я", але в даному разі ніяк того не можна оминути.

Отже, було це в 1920-22 роках. Початок еміґрації, і великий розгін та інерція руху, започатого на Великій Україні. Надія й віра, що большевизм ось-ось упаде. — Не тільки серед нас, українців, але й у світі . . .

Тому в таборах польських сиділо військо українське, а в Тарнові-Ченстохові — урядували міністерства і працював — хвилювався Головний Отаман.

В історичнім готелі „Брістоль" у Тарнові, засідав парлямент еміґраційний — Рада Республіки, що складався з 60 депутатів і ухвалював закони та постанови.

Парлямент засідав, приймав різні добрі й потрібні проєкти, але була одна біда: не було грошей для переведення їх в життя. Невеликі засоби, що мав Уряд ще з України, з бігом кількох місяців вичерпалися, а припливу нізвідки не було. Правда, уряд Річи Посполитої Польської зобов'язався заплатити за ту зброю, яку він перейняв від українського війська, коли армія наша переходила Збруч. Були то гармати, рушниці, коні, санітарне та інше майно, але було це зобов'язання формальне, фактично ж уряд український не мав жадних способів робити натиск на уряд польський і тому кожна видача із скарбниці польської приходила дуже тяжко. Наші уповноважені, що провадили цю справу в міністерствах Варшави, тільки й чули чемну, але наскрізь непевну і облудну формулу: „ютро!"

А, тим часом потреби були незчисленні: треба було утримувати урядовий апарат, по столицях Европи ще сиділи й старались щось робити наші дипломати — вони подавали меморандуми різним урядам і намагались переконати, що большевизм треба ліквідувати, бо потім буде пізно! — Працювало військове міністерство, а в таборах польських, де було інтерноване військо українське, була нужда величезна, — харчі були погані, вояки й старшини сиділи на квасолі та оселедцях, хворіли, потребували лікування й всякої помочі . . .

Отже — де взяти грошей?

Фінансістом я себе не уважав й ним не був, але, як член Ради Республіки, бачив, що все опирається в гроші і без них всякі найкращі намагання уряду будуть марні.

Але де взяти грошей на еміґрації?

І я почав ближче цікавитись цим питанням. Кажуть, що давні королі, коли мали якісь тяжкі „проблеми", то збірали з-посеред своїх підданих відповідних людей і замикали в казематах, поки вони не надумають чогось і не знайдуть виходу.

В моїм випадку цього не було, бо ділось це в демократичні часи, але певні мої намагання в пошукуванні фінансів, відкрили де-які перспективи. Цікавий і єдиний у свойому роді мав це бути державний бюджет! Отже, передовсім виявилося, що ми, Українська Республіка, маємо ще деяке майно закордоном, яке можна й треба було ліквідувати. Так, у Німеччині, були склади якоїсь білизни Українського Червоного Хреста, що була закуплена для українського війська і якою завідував бувший міністер фінансів, видатний кооператор Христофор Барановський (помер в Бразилії), в Італії були якісь літаки — не пригадую, — старі чи нові, — які теж належали нам, в Марселі, у Франції, застрягло якесь червонохресне майно, що йшло на Україну з Америки і яким завідував наш український економіст Володимир Тимошенко (пізніше професор Української Академії в Подєбрадах і Ректор Українського Вільного Університету в Празі, а нині професор університету в Америці), а в Румунії, на водах Дунаю, стояла якась наша велика баржа, що її доглядав український адмірал Остроградський . . . Все це були залишки й речі — держави, що тільки-що жила й воювала, коли ще учора все було в русі.

Але це ще було не все: в Берліні, в державному банку Німеччини, лежали дуже поважні суми грошей, які затримав німецький уряд з моментом відходу нашого на еміґрацію, але які була надія, після певних заходів, видістати. Далі йшли мої власні проєкти: поперше встановлення всенародного національного податку на всіх українців, що мешкають на українських землях по цей бік Збруча, а також на еміґрації — в Европі і Америці, і не тільки на українців, а й на поляків і жидів, що вийшли з України і гадають, — як думалось тоді — незабаром повернутись на Україну. Як тепер видно, в цій точці був цей проєкт трохи фантастичний, але, в основі, тоді вперше була проголошена на українському ґрунті ідея національного податку. В той час, і навіть значно пізніше, вона видавалась фантастичною і викликала велику критику і навіть іронію, але, як бачимо тепер, життя її виправдало і нині справа національного податку є річчю самозрозумілою, над якою не дебатується. Ще один мій проєкт був — почасти зреалізований — скласти комплект усіх грошей (грошових знаків), що вийшли за час існування останньої української державности і реалізувати їх, як певного роду пам'ятку. Ще один проєкт — вислати двох міністрів Уряду УНР до Америки — Канади, з метою широко поінформувати американських українців про визвольну боротьбу на Україні і перевести збір грошей. Намічались і кандидати на цю подорож: тодішній міністр ісповідань, поф. І. І. Огієнко (нині Митрополит Іларіон) і міністр В. К. Прокопович (нині покійний). Були й ще проєкти і міркування. Між іншим, висунув я також проєкт скликання наради усіх бувших міністрів фінансів УНР та інших осіб, що мали відношення до фінансових справ, в надії, що така нарада може вказати способи для поліпшення нашої ситуації. Так, в Берліні тоді перебували бувші міністри фінансів — Борис Миколаєвич Мартос і Христофор Барановський, у Відні — Кривецький (помер), у Тарнові — Маршинський (помер у Празі), у Варшаві — Петро Порфирович Відибіда (нині архиєпископ Паладій), у Перемишлі — Харитон Михайлович Лебідь-Юрчик (помер у Кельцах в році 1944), у Парижі — Володимир Прокопович Тимошенко і у Відні-Берліні — посол барон Василько. Все це я систематизував у одному докладі і подав Головному Отаманові Симонові Петлюрі.

Інж. С. Зеркаль

ЛЕМКІВЩИНА, ЗАСЯННЯ І ХОЛМЩИНА — УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ!

(3)

А тепер про „більшість": один є один і ніколи не може бути більшістю. На нині п. Чубатий є сам. І яким правом твердить про неіснуючу „більшість"? А чи питався хто будь коли отих 600,000 українців вигнаних з прапрадідівської рідної землі, рідного грунту, политого не тільки потом, але й кров'ю в обороні своєї рідної Батьківщини на протязі 1,500 років і більше? 600,000 українців зграбовано і заслано в нетрі рабської системи, де мають фізично загинути, а молодь денаціоналізуватися в московському морі.

3. „...Жертву понесли теж поляки, зрікаючись всіх своїх шістьсотлітніх культурних та матеріяльних набутків як меншини на західньо-українських землях..."

Чи так воно, справді є? Та ж польський елемент на західно - українських землях є чужий, колонізаторський і асиміляторський. Поляки свої культурні і матеріяльні набутки придбали тут з поту і крови українського населення. Твердження, що „...поляки понесли жертви..." наскрізь помилкові, бо вони (поляки) змушені були вийти з Галичини тільки під примусом зовнішньої опінії і сили, а не добровільно, — з власної волі. З боку поляків тут не було ніякої жертвенности. Вони в Галичині чисельно були меншиною, але правом сильнішого, що тримав в своїх руках весь державно - адміністраційний апарат, і як такі були гнобителями переважаючої більшости. Польський елемент в Галичині всмоктував всю українську національну ,культурну, духову і матеріяльну субстанцію для звеличення свого польського культурно-духового і матеріяльного життя.

4. Комунізм чи большевизм (це одно й теж саме) безперечно є одно з найбільших нещасть нашої доби. Заволодівши одною шостою частиною світу і винищивши фізично десятки мільйонів людства, зокрема українців, він хоче оволодіти цілим світом. Перемога комунізму означала б дальші знищення десятків мільйонів людей, і теперішнього, культурного і цивілізаційного, здобутку. А це й провадить відкрито та через п'яті й шості колони у всьому світі, во ім'я ніби соціяльної справедливости і справедливого демократизму. Сьогодні в Сталінській імперії немає свободи, ніякої соціяльної рівности, ніякої демократії. Для поборення цієї страшної кривавої потвори потрібно об'єднати всі вільні світові сили. Тільки спільними силами можна побороти це світове лихо, погасити цей світовий пожар. Українці в цій боротьбі понесли вже найбільші жертви на протязі 35 років. Ту боротьбу по силі своєї спроможности вони продовжують разом з іншими народами, але не погодяться, щоб дальша боротьба провадилася коштом українських земель.

5. Той, хто буде вести війну проти московського комуністичного імперіялізму мусить мати в першу чергу здорові і сильні людські кадри, не розсварені між собою дрібненькими місцевими імперіялізмами та шовінізмами. Отже в першу чергу треба, щоби були упорядковані між цими силами відносини, щоби була ясна мета для всіх учасників такого походу. На нашу думку треба дотримуватися Атлантійського Чартеру Свободи, дотримуватися принципу будови держав за етнографічним принципом і найголовніше: поставити за ціль визволення народів з московської вязниці й гарантувати тим народам власне суверенне життя. Замість тюрми народів побудувати щасливі національні суверенні держави як Україну, Білорусію, Московію, Козакію (Дон), Грузію, Азербейджан, Литву, Латвію, Естонію, Фіно-Карелію, й допомогти самоопреділитися тим народам, що того хотіли б. Не змушувати нікого силою до якихось недобровільних міжнаціональних чи міждержавних комплексів, як федерації, конфедерації, спілки, союзу і т. д.

Вільний і рівний з вільним і рівним завжди домовиться в спільних інтересах. Не є так легка ця справа, як здається, бо ще глибоко закорінені недавні імперіялістичні забаганки деяких: поляки кричать за Львовом і Вільном, чехи — за Закарпатням, мадяри за тим самим Закарпаттям і Словаччиною, Семигородом і Банатом, Румуни за Буковиною, Подністров'ям і Подунайщиною та за Болгарською Добруджою і т .д.

Нещастя і хаос між протибольшевицькими силами не в тім, чи Ялтська умова буде анульована, ревідована, чи ні, але в тім, як сказано вище. Тому треба мати терпеливість і позбутися ілюзій про давні величі, а думати про те, щоб жити в щасливій вільній батьківщині.

За нещастя, в якому опинився світ після першої світової війни відповідальні ті, що своїми інтригами, зброєю і всіми середниками підтримували Галлера, Денікіна, Врангеля, і інших проти тих, що боролися проти народженого тоді большевизму. Україна, Білорусь, Дон, Кубань, Грузія, Азербейджан тоді стали в боротьбі за волю не тільки свого населення, але проти московсько - большевицького імперіялізму, — без підтримки моральної і матеріяльної. Виснажені безнастанною боротьбою з ворогом, без зброї і медикаментів, без взуття і одягу, хорі на тиф були по кількох літах переможені фізично, але не духово ,на що докази всім відомі: партизанська боротьба, що триває й донині.

Були то помилки і зла воля тих ,що не упорядкували справедливо міжнародних відносин, поборювали добро і підтримували зло ,але хай то буде наукою для тих, хто думає йти сам і других вести на останній вал. Комуністично - большевицький імперіялізм може бути побореним і знищеним тільки при активній участі тих народів, що перебувають у московській в'язниці, т. зв. СССР. Всі ж інші комбінації можуть кінчитися сталінградами, незалежно на чім просторі.

Вже в перший день стану війни має бути проклямовано: а) відновлення суверенности держав сателітів з-корегованими границями на етнографічній засаді і б) проголошення нових держав, також на засадах етнографічних. як: Україна, Білорусія, Росія, Грузія, Козакія та всіх тих народів, що виявлять свою волю до суверенности.

Порівняймо ще раз роки 1918-1921. Коли б Франція не озброїла за американські гроші польського генерала Галлера проти України, Англія не підтримувала зброєю і всіми засобами Денікіна і Врангеля також проти України, то Україна сама без всяких чужих допомог була б оборонила свою суверенність. Та переможці першої світової війни воскресили тоді єдину неділиму російську імперію, хоч Україна і інші нововідроджені держави були єдиним заборолом проти тодішнього московського комунізму.

Напевно світ був би інший як тепер є, напевно, не існувала б комуністично-московська загроза і на тім самім грунті не з'явилися б ні Гітлер, ні інші диктатури; мабуть не було б і другої світової війни та не готовився б світ до прийдешньої третьої війни.

(Кінець).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Д-р Шлемкевич в читальні ЗУАДКомітету

Филаделфійська читальня Злученого Українського Американськочо Допомогового Комітету — Відділу ч. 1. у Филаделфії, яка в попередньому сезоні зорганізувала цілу низку гарних і цікавих доповідей, запросила на початок цьогорічного відчитового сезону відомого нашого вченого професора д-ра Микалу Шлемкевича. Професор Шлемкевич випрацював цикль актуальних глибоких доповідей під назвою „Загублена українська людина" і деякі громади мали вже нагоду прослухати перших доповідей із цього циклю нашого визначного науковця. Цикль ділиться на чотири лекції, а саме: 1. Захитаний світогляд, 2. Моральна криза, 3. Заблукана творчість і 4. Туга за людиною й її щастям. В неділю, 23 листопада филаделфійська громада мала змогу прослухати першу доповідь д-ра Миколи Шлемкевича під назвою: „Захитаний світогляд, чи Логос на роздоріжжі". Глибока думкою, багата шириною проблем і виголошена в питомій цьому прегарному промовцеві красномовній формі лекція зробила на кільканадцяти десятках добірних слухачів велике враження. Д-р Шлемкевич дав історіософічну картину розвою української людини, чи радше типу українця — переходячи від давнього типу українця громадянина, через козацький Сковородянський тип, до нового Шевченківського типу. Насвітлюючи різні прикмети цих усіх типів, він головно спинився на побудові характеру кожного типу та й звернув увагу на вплив його на нову українську людину. Останні світові й українські події принесли розвал одностайного в характері типу української людини. Головно на перший плян виходить брак світоглядового завершення у цієї нової людини. Навіть ще недавно, коли в нашому громадському житті до першої війни виступали люди з характером, хоч і різні поглядами, то опісля вже маємо лише програмові напрями, які в останній час замикаються нежиттєздатними заскорузлими у старих догмах ґеттами. „Упадок західньої культури", про який говориться, позначився теж і на вирощенні нової української людини. Та наше сторіччя на першому пляні ставить науку, про яку, як про нове відродження мріяв і Шевченко, питаючись „чому не йде апостол правди і науки". Середньовіччя ставило в осередку віру і для неї служила наука й мистецтво, відродження мало в осередку мистецтво, наш вік це вік науки і пізнання і тому світогляд повинен мати перше слово в побудові характеру людини.Та світогляд нової української людини захитаний.

Важко переказати усі ці глибокі думки, які порушив доповідач і які дали поштовх до передумання цих проблем в інших громадах і теж тепер у нашій. Перша лекція д-ра Шлемкевича у Филаделфії викликала велику цікавість до порушеної теми і тому наша громада вичікує інтенсивно дальших доповідей. Наступна лекція на тему: „Моральна криза" відбудеться вже в неділю, 14 грудня ц. р. в тій же залі. Авторові доповідей можна бажати лише надрукувати цей цикль, бо тоді, читаючи, краще можна буде ввійти у всі важливі проблеми, порушені в доповіді.

Т.

Рачестер, Н. Й.

Концерт пам'яті Лесі Українки.

16-го листопада Відділ ч. 47 Союзу Українок Америки влаштував в просторій залі Американсько - Українського Клюбу концерт і виставу пам'яті Лесі Українки, які відбулися при повній глядачами залі. Концертові передував гарно опрацьований реферат пані А. Смеречинської на тему „Леся Українка — найбільша поетеса України", де підкреслено високу оцінку творчости Лесі Українки англійською літературною критикою та високої й глибокої світової вартости творчости Лесі Українки, як вклад в загальнолюдську культуру. Пані І. Клодзинська гарно продеклямувала англійською мовою вірш Лесі Українки — „Без надії таки сподіваюся",а пані М. Приймак українською мовою — „Мрії". Прекрасно проспівала „Не співайте мені цієї пісні" на слова Лесі Українки і „Бабине літо" на слова С. Чарнецького, обидві речі музики Д. Січинського, кол. співачка Віденської опери пані Л. Німців, рясно нагороджена оплесками присутніх. Різноманітність в концерті внесло виконання на скрипці сольо пані І. Зобнів. Жіночий хор відділу під диригентурою пані проф. Ірини Костинюк проспівав народну пісню „Ой послала мені мати", примітив записаний О. Кошицем „Вітер повіває" і „Місяцю князю" на слова Ів. Франка, музика Ярославенка.

В другому відділі силами членкинь Відділу було виконано драматичну картину Лесі Українки з циклю „Кримські відгуки" — „Іфігенія в Тавриді". Передиє слово до інсценізації виголосила пані Л. Драгоманова-Демиденко, яка намалювала декорації і оформила сцену.

Концерт і вистава яскраво показали, що можуть корисного принести сили нашого жіноцтва, коли вони організовані і самодіяльні. Бажаємо Рочестерському Відділові СУА, щоб він далі продовжував в такому дусі свою корисну діяльність.

С. Др—в

Бетлегем, Па.

В роковини Листопадових Днів.

Заходом всіх організацій м. Бетлегем при парафії вс. Йосафата відбулося в неділю 9 листопада 1952 р. Листопадове свято. В цей день ввечорі відправив місцевий парох о. Євген Цегельський в сослуженні о. Івана Михайлова панахиду за поляглих вояків, які поклали свої голови в боротьбі і обороні Української Держави. Усі свідомі парафіяни заповнили церкву. Після церковної відправи усі присутні перейшли до церковної залі, де відбулася святочна академія. Академію відкрив о. Є. Цегельський. По відспіванню пісні „Не пора", гарний змістовий реферат виголосив інж. Я. Карпяк. З черги виступив мішаний хор, який відспівав пісні, відповідно добрані на це свято. Гарне враження на присутніх зробила деклямація, виголошена семилітним Славком Горватом. Слідуючі деклямації відповідно підібрані на це свято виголосили п. К. Загвоцька, п-на М. Михайлів, п. К. Карпяк і п. Г. Облещук.

На закінчення відіграно сценічний монтаж під мистецьким керівництвом п. Чубенка. Підготовкою хорових точок та цілістю свята займався п. Гнат Балазюк.

Свято закінчено Національним Гимном.

При кінці п. Іван Малицький подав до відома присутнім, що збірка дала гарний вислід: суму 92.65 дол. По потрученню дрібних видатків остало 85 дол., які вислано до наших централь.

Присутній.

Патерзон, Н. Дж.

Листопадове Свято.

Українська громада, відділ УККА, в Патерсоні відсвяткувала дня 9 листопада 1952 р. Свято Листопадовогоо Зриву. В програму святочної академії ввійшли реферат та музично-вокальні точки. Відспіванням американського гимну п. Ковальською започатковано свято. Святочний реферат виголосив д-р Ярослав Гриневич. Слухаючи цей реферат, людина мимоволі перенеслася в незабутні Листопадові дні слави та в рідні околиці. Черговою точкою був виступ хору з Пассейк під мистецьким проводом проф. Третяка.

Хор стояв на висоті свого завдання. Деклямація малого хлопчика Шандора викликала бурю оплесків.. Фортепіяновим сольом п. Ю. Лугового та відспіванням Національного Гимну закінчено свято.

М. Л.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти. а просвіта — це сила!

КОНЦЕРТ РОМАНА РУДНИЦЬКОГО

Дня 7-го листопада у серії концертів, яку влаштовує „Мюзік енд концерт Гільд" у Томс Рівер, Ню Джерзі, виступив 10-літній Роман Рудницький з своїм власним концертом, одночасно як піяніст і як скрипак. Це був його перший публічний самостійний концерт.

Вітаючи його з тим виступом треба ствердити, що маємо перед собою безперечно небуденний талан. На програму склалися твори Скарлятті, Бетговена, Мендельсона і других, які належать вже до репертуару концертів віртуозів. Великий талан дозволив Романові опанувати пам'ятево цю трудну програму і виконати її блискуче. Очевидно сторінка виразовости у нього ще не зріла і цього навіть ми від нього не можемо вимагати. Рівно ж і динаміка з-під дрібненьких пальчиків не може мати тої сили, яку дає людина доросла. Малий Роман є дитиною своєї епохи. Йому більш відповідає музика модерна. Відчувається, що він грає її з більшим переконанням, хоч би згадати сонату Кабалевського чи Прокофєва Прелюд.

На бурхливі оплески численної публики дав ще ряд наддатків, між якими був і марш Прокофєва, залюбки ний на концертах віртуозами.

Як скрипач Роман дав один твір, а саме Концерт А-моль Вівальді. Фортепіянову частину грав його батько, д-р Антін Рудницький. Роман каже, що грати на скрипці дуже легко. І так нам здається, коли слухаємо, як він грає, коли бачимо його певність і швидкість пальчиків, що бігають по струнах. Як піяніст він вже багато вміє, але на скрипці вчиться щойно два роки і так уже грає!

Приємно нам було не тільки слухати гри малого Романа, але і дивитися на нього самого. Це не анемічна дитина, змучена довгогодинними вправами, але сильний, гарно розвинений і життєрадісний хлопчик, але який здавав собі справу з відповідальности, яку ставило перед ним виконання тяжких музичних творів. Це відбивалося на його поважному обличчі.

Як ми пізніше довідалися то заки вийшов на сцену, сказав до свого батька, що має „метелики в шлунку".

Під час концертової перерви при відкритій сцені шериф повіту Овшен іменував Романа почесним заступником шерифа, вручаючи йому офіційну грамоту й прикріпивши до блюзки офіційну відзнаку. Був відчитаний теж і лист від губернатора стейту Ню Джерзі, Алфреда Дрісколя з побажаннями для Романа. Є теж плянований виступ Романа перед українською нюйоркською публікою. Виступ цей напевно викличе велике зацікавлення.

Ще додамо, що про цей виступ були ентузіястичні згадки в місцевій американській пресі.

І. Приймова.

СКОРОЧЕНА НАЦІЯ

Скорочена нація — це ми, українці. З усіх боків скорочують нас вороги, і ми самі теж скорочуємо себе. Завівся в наших газетах і писаннях взагалі диковинний звичай скорочувати свою власну назву та всі похідні від неї частини мови. В усіх дописах вже майже без вимку не побачите сьогодні повної своєї назви, вже перевелась Україна, український і всі їхні відмінки, а залишилось тільки одне „укр" з точкою. Тільки в одному дописі, довгому на дві сторінки рукопису, ми нарахували 15 скорочень: укр. нарід, укр. справа, укр. думка, укр. заля, укр. серце, укр. гимн і тим подібні „укри". В дописах і надісланих статтях сьогодні вже зі свічкою шукати України, українського; самі „укри".

Звідки і чому ці скорочення? Чому скорочується Україну і українське, тоді, коли всі інші назви та її прикметники пишеться в цілості? Не маємо на це жадного іншого виясненя, як тільки лінивство написати ціле слово, яке означає власну назву. З лінивства скорочуємо все українське, скорочуємо самі себе, скорочуємо свою націю. Скорочуємо не тільки „укр. мовою", але скорочуємо теж, пишучи іншими мовами. Чи можна дивуватись, що нас скорочують теж всі інші, і скорочують не тільки назву, але й розвитоок та життя нашої „укр. нації".

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не одмовте умістити у Вашому часописі наступну нашу заяву:

В газеті „Східняк", що виходить у Ню Йорку при „Новому Русскому Слові", в числі за 21 листопада ц. р. надруковано статтю, за підписом „Евген Приходько".

З огляду на численні запити та для уникнення баламуцтва на майбутнє, отсим заявляємо, що ми, нижче підписані, не маємо нічого спільного ані з „Східняком", ані з уміщеною там статтею та її автором.

З правдивою до Вас пошаною

Д-р Євген Приходько, старший,

Євген Приходько, молодший.

Ню Йорк, 25 листопада 1952 р.

ПОДЯКА

Цією дорогою дякуємо всім тим, хто причинився до гідного відпровадження в останню дорогу та вшанування пам'яти нашої Найдорожчої Матері СОФІЇ ПЕРЕЙМИ, померлої 26. жовтня 1952 року в Бофало, після автомобілевого випадку.

Зокрема дякуємо сердечно за відправу Панахиди й заупокійної Служби Божої Всесвітлішим Отцям: Отцеві Деканові А. Стеранці, Отцеві Кравчукові й Отцеві Стасюкові. Щиро дякуємо ВП. проф. Заяцеві за богослужбовий спів.

Приносимо сердечну подяку Вельмишановному Панству: Дякунам, Дорощакам, Вітрикам, Високоповажаним Паням: Анні Качор, Валерії Будній, Мечиславі Ганицькій, Ірині Лаврівській, Високоповажаним Панам: М. Снейчукові, Яр. Гуликові, Ів. Кабанові, Ол. Вудному за найближчу поміч у похороні й усім тим, що взяли участь в похороннім обряді.

Щиро дякуємо Управам „Союзу Українок", і клюбу „Наша Хата" за нагробні слова. Сердечно дякуємо всім, що особисто й листовно зложили вислови співчуття в нашім горю.

Щиро дякуємо Високоповажаному Панові Ол. Слотюкові за сумлінне й приятельське переведення похорону.

Сини:

МИРОСЛАВ, ЄВГЕН, КОНСТАНТИН.

ВІСТІ З ТОРОНТА

ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ НА СЕСІЇ ОНТЕРІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

Друга сесія 24-го парляменту Онтерійської Провінції, що відбувалася від 20 жовтня та в чергових днях, є напевно історичною не тільки для українців згаданої провінції, але і для її парляменту. У третьому дні сесії, заходами українського посла Івана Яремка, до парляменту були запрошені офіційно представники всієї неангломовної преси Торонта, серед них теж всіх українських часописів у тому місті. Після відкриття сесії, ще заки почалися наради посол Яремко забрав слово і відмітив історичний момент приявности тих представників на нарадах онтерійського парляменту, після чого всі посли своїми оплесками висловили свою радість з цього приводу. Зчерги слово припало прем'єрові онтерійського уряду, достойному Панові Фросту, який теж привітав представників преси в парляменті від колег з уряду і відмітив працю та заслуги національних часописів для розбудови і творчого життя Канади. Представники преси, в тому теж української, пробули в парляменті всю сесію, слідкуючи пильно за її ходом і коли вона скінчилася, були запрошені до кабінету прем'єра, де достойний пан Фрост особисто познайомився з кожним з журналістів та завів з ними дружню і щиру розмову. Для всіх, що були в той день в парляменті, зокрема для представників українських часописів, залишиться ця гостина в онтерійській леґіслятурі милим спогадом та ще одним доказом, що канадійська демократія — це реальна дійсність і охоплює вона всіх без вийнятку мешканців цієї вільної країни.

ЩЕ ОДИН СТУДЕНТ-УКРАЇНЕЦЬ ДОБУВ ВИСОКУ ШКІЛЬНУ НАГОРОДУ

У відомій Форест Гилл Віллєдж Коледжеті, що вважається у Торонті кращою школою англомовної аристократії, відбулися мин. тижня кінцеві іспити найвищого курсу і т. зв. ґрадуейшен коло 200 учнів, які в найблищому зможуть вступити на університети. Серед одинадцятьох найкращих учнів кінцевої групи що на окремому святі при участі вчителів та представників влади, а теж численної публіки, дістали найвище відзначення, бо так званий Золотий Ключ школи, на перше місце висунувся молодий 19-річний українець, Володимир Костів, який не тільки дістав згаданий Золотий Ключ та одну з двох стипендій школи на дальші студії, але якого вчителі визначили одноголосно для окремої рідкої чести: попращати від усіх учнів-випускників школу та публіку промовою. Це й була одинока промова учня на тім святі і Володимир Костів вив'язався із свого завдання так, що дістав додаткові ґратуляції від достойних гостей та оплески від усієї, приявної на цьому святі, публіки. Володимир Костів є одиноким сином відомого в торонтській українській громаді кравецького майстра Михайла Костіва, що від 20 літ веде свій варстат, розробив його в репрезентаційну фірму і при цьому завжди був активним громадським робітником та жертвенним патріотом. Відзначення сина, якому вся українська громада Торонта бажає щиро дальших успіхів було для п. Мих. Костіва та сестри деб'ютанта, що були на цьому святі, зворушливим до сліз і при цьому радісним святом. (ак)

ЧЕРГОВЕ ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ УСТАНОВИ В ТОРОНТІ

(ак) Українці Торонта мають під сучасну пору п'ять кредитівок, які чимало допомогли в розбудові українських підприємств та у влаштуванні новоприбулих. Три з них мають за собою вже поважніші досягнення і коли найстарша з них, що працює в будинку УНО, вписала недавно свого 1000-ого члена та відбула з цього приводу невеличке свято, а чергова, при гр. кат. Церкві на Бетарст, швидко доходить до такого ж числа членства, кредитівка при Православній громаді могла під кінець жовтня ц. р. почванитися окремим успіхом: вона запросила представників українських установ і своїх членів на відкриття своєї нової домівки, що є справді чи не найкращою, модерно влаштованою домівкою української кредитівки в Торонті. Окремий скромний вечір з промовами мистецькими частинами та відповідним фільмом, врешті перекуска для гостей, відмітили це чергове досягнення кредитівки при Православній Громаді, що має сьогодні коло 500 членів і обертає близько 200-тисячним капіталом, який зложили її члени.

НАЙКРАЩА РІДНА ШКОЛА В КАНАДІ?

(ак) Українці м. Торонта можуть почванитися тим, що їм припала честь мати якщо не найкращу, то на кожний випадок одну з найкращих українських шкіл в Канаді. Є нею Рідна Школа при гр. кат. церкві св. Миколая, 770 Квін ст. Вест, що має цілий окремий поверх над церквою, отже п'ять прегарних, добре вивінованих та отоплених кімнат-кляс, окрему роздягальню для учнів та канцелярію для управи і вчителів школи. До школи вчащає від початку року 215 учнів, що поділені на сім кляс і вчаться вони всіх предметів, що входять в обсяг українознавства та крім цього співу, танку і руханки. Шість вчительських сил, в тому дві Сестри-Василіянки, проводять успішно під проводом управителя школи, дир. Василя Лукасевича, навчання дітвори, яка щиро полюбила свою школу та радо горнеться до неї. Про школу дбає Комітет Парафіяльної Громади, Батьківський Комітет та зокрема отці парохи церкви св. Миколая. Як відомо, ця школа добула в Українському Фестивалі 1952 року одну з перших нагород за виконання перед англійськими знавцями та тисячною публікою в Мессей-Голл українських народних гаївок. Тепер школа приготовляє на Фестиваль 1953 нову свою масову точку-попис з темою народних звичаїв України і вчителька руханки та ритміки у школі, пані Завадівська, має повні руки роботи з підготовкою цього чергового попису школи.

НОВИЙ ЕТАП В ОРГАНІЗАЦІЇ КОЛ. ВОЯКІВ І. УКР. ДИВІЗІЇ

(ак) Братство кол. вояків І. Української дивізії, яке в вересні 1951 р. започаткувало в Торонті основанням своєї станиці працю над об'єднанням бувших вояків І. Української Дивізії і за перший рік своєї діяльности змогло на терені Канади зорганізувати в різних містах ряд своїх клітин та повести активну допомогову акцію для своїх друзів-інвалідів та хворих, влаштувало в Торонті з'їзд представників всіх своїх станиць у Канаді для кращої координації своєї праці. На з'їзд прибули представники Станиць у Канаді для кращої координації своєї праці. На з'їзд прибули представники станиць Братств з Монтреалу, Вінніпеґу, Судбур, Гемилтону, Сен Кетеринс, Форт Виліяму і Ґвелфу, торонтська станиця була господарем та технічним виконавцем з'їзду. Сам з'їзд відбувся в залі Українського Відділу Канадійського Леґіону, мав справді діловий, прикметний колишнім воякам хід і виробив після основних рефератів та річевої дискусії ряд напрямних, що мають посилити зорганізування всіх бувших вояків І. Української Дивізії у Братстві та ще більш законтивізувати працю Братства у всіх статутових ділянках. Винесені резолюції закріпили ці постанови і стали справжніми інструкціями для дальшої праці бувших вояків дивізії, що на з'їзді й у своїй масі виказують високий моральний і громадський рівень свідомого своєї мети українського вояка.

НОВИЙ СЕЗОН УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ ГР. ЯРОШЕВИЧА В ТОРОНТІ

Відомий і заслужений уже для рідної сцени в Канаді Народний Театр під керівництвом Григора Ярошевича з Торонта розпочав мин. місяця свій новий сезон, підготовивши солідно ряд нових постанов. Відкриття сезону відбулося відомою оперетою „Сорочинський Ярмарок", яку Театр за браком відповідної своєї залі дав у прегарному Вікторія-Театрі. Оперета виказала щераз, що Народний Театр майже безконкуренційний у побутовому репертуарі і стягнула на виставу таку масу публіки, що виставу довелося повторяти в самому Торонті тричі. З черговою постановою Театр несподівано перейшов з побутового репертуару на драму і в цьому жанрі задеб'ютував „Воскресінням" Чубатого, якого прем'єра в залі Православної Громади була черговим великим успіхом Театру, на загальне вдоволення публіки та критики. На чергову виставу заповів уже Театр комедію „Панна Штука", перша постанова якої відбудеться в неділю 23. листопада в авдиторії УНО в Торонті. Ряд нових мистецьких сил, що їх притягнено до праці в Театрі, так з фахових театральних артистів, як і молодих талановитих аматорів, забезпечує театрові Ярошевича чергові успіхи. Крім відомих уже публіці артистів, як от Ярошевич, обої Тагаїви, Ільків, Довганюк, Миколенко та інші, велику популярність добула собі появою на сцені цього театру відома артистка Ніна Тарнавецька. Великим набутком театру слід уважати мистця Анатоля Струвера, що став декоратором театру та відразу поставив сцену на високому мистецькому рівні.

Листування Редакції

ВП. С. В., Бриджпорт, Конн. — Вашу відповідь авторові „Оповідання на кораблі" передамо авторові того оповідання.

ВП. І. Г., Ню Гейвен. — Ви висловили свої думки, а ми свої і на цьому вважаємо ту „справу" за закінчену: Ваші побажання з першого листа ми прийняли до відома.

ВП. П. О., Шікаґо. — В списку жертводавців на пам'ятник ген. П. В. Петрову помилково переочено $5, що їх зложив відділ ООЧСУ в Йонкерс.

АКАДЕМІЯ „СВЯТА ПОДЯКИ" В НЮ ЙОРКУ

(Докінчення зі стор. 1)

колишньої урядової Д.П. Комісії, відомого приятеля українців та інших поневолених народів Едварда О'Коннора, якого теж представив публіці адв. М. Пізнак. Ствердив, що для нього завжди було великою приємністю виступати перед такою публікою, як ця, що зібралась на „Святі Подяки". Промовець з'ясував коротко ці наші найбільші привілеї, за які направду кожна людина повинна бути вдячна ласкавій долі. До цих привілеїв належать американські вольності: 1) свобода зібрання, 2) свобода слова, 3) свобода преси, 4) свобода критики, 5) свобода рухів, 6) свобода вибору заняття і професії, 7) право власности, що перетворює наш дім в нашу власну цитаделю, та всі ґарантії тих свобід, що вартісніші від життя. Ці вольності і їх ґарантію створили люди, які приїхали до цеї країни з усіх закутин світу і нашим найбільшим обов'язком є боронити та закріплювати ці вольності. Колись през. Джефферсон твердив, що американська воля — це смолоскип, який освітлює своїм світлом навіть найтемніші закутини земного ґльобу і всі ми можемо бути впевнені, що проміння того світла розвіють теж тьму совєтської тиранії і тоді здійсниться те, що українці співають в своєму гимні: „Ще не вмерла Україна". Ці останні слова п. О'Коннор, на загальне одушевлення публіки, сказав по-українськи.

Мистецька програма

В мистецькій програмі Академії виступили солісти: — оперовий співак-баритон Лев Рейнарович, оперова співачка-сопран Євгенія Винниченко-Мозгова, яким акомпаніювала на фортепіяні Леся Вахнянин, та піяніст Вадим Кіпа. Три точки дали учні Балетної Школи прімабалерини Переяславець, а хор „Думка", що був чи не в найкращій своїй формі, виконав Ніжанковського „Гуляли" з баритоновим сольом Н. Бучовського та кілька інших пісень. В загальній опінії приявних ця Академія була на одному з найвищих мистецьких поземів. Перед кінцевим виступом хору „Думка", п. Ю. Ревай згадав ще низку осіб та інституцій, яким новоприбулі завдячують своє переселення, забуваючи згадати, що в цьому одну з найголовніших роль відіграла — власне американсько-українська преса. Він теж повідомив, що під час обходів цього „Свята Подяки" зложено деякі фонди на допомогу залишенцям, про чому п. В. Пуйда сам пожертвував на ту ціль 300 долярів.

На жаль, теж на цій імпрезі багато місць в залі було порожних.

200,000,000 неморальних книжок продають річно серед молоді

Вашинґтон. — Спеціяльна комісія Палати Репрезентантів почала від понеділка публічні переслухання свідків над поширюванням неморальних, сороміцьких, і загалом непристойних книжок серед шкільної молоді. Комісія була встановлена в червні під головством Е. К. Ґейтінґса, демократа з Арканзо. Її урядова назва це „Вибрана Комісія для Поточного Порнографічного Матеріялу". Презес комісії подав мало вісток про наміри комісії, одначе з цього, що було сказане під час дебати в Палаті, відоме, що вона має прослідити поширювання непристойних книжок, „камиксів" і журналів, що їх відкрито продають в часописних кіосках і в книжкових лавках в дроґеріях по цілій країні. Члени комісії твердять, що коло 200,000,000 книжок кишенькового видання розходяться річно, не зважаючи на їх непристойний зміст та малюнки неодягнених жінок, поміщених на їх обгортках. Комісія має на меті придумати законні засоби для припинення потайної торгівлі, головно книжками, вийнятими з поштового обігу.

РОЗВИТОК КАНАДІЙСЬКИХ КОПАЛЕНЬ ЗОЛОТА

Оттава. — Міністер Фінансів голосив, що канадійський федеральний уряд вирішив прийти з допомогою копальням золота, виплачуючи вищі суми на втримання копалень у 1953 році. За унцію держава платитиме 13,50 долярів, замість дотеперішньої ціни 11.50 Підвищення оплати за золото схвалено з метою сприяти дальшому розвиткові копалень, що на їх господарку Канада звертає пильну увагу. Постанова уряду відбилася виразно на цінах золота в Торонтській біржі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні збори Т-ва „Дністер", від. 361 відбудуться в суботу, 6. грудня, о год. 8 увечорі в власній домівці, 119 Avenue A, I. поверх. У програмі зборів звіти: (фінансовий, контрольної комісії, опікунів хворих, звіт з діяльности домівки й культурно-освітньої комісії), інформація про постанови зборів делегатів Союзових відділів, пляни праці на майбутнє. Тому, що це останні збори перед виборчими, проситься членів прибути громадно, щоб спільно застановитися над працею Т-ва. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; І. Собенко, кас.; В. Варагура, рек. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія, від. 168 повідомляє, що Річні Збори відбудуться в неділю, 7. грудня, год. 2:30 по полудні в Укр. Нар. Домі, 760 Стейт вул. Взиваємо всіх членів прийти на означений час і привести зі собою нових членів для впису до Союзу. Таксамо проситься членів зложити свої датки на Союзівку. Буде звіт уряду і контрольної комісії за рік 1952, а також вибір уряду на 1953. Члени, що довгують, повинні заплатити свій довг на цих зборах, щоби не наражуватися на суспенду. — Т. Василини, предс.; С. Космина, кас.; Г. Бобик, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. — Бр. св. І. Хрестителя, від. 96 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 7. грудня, точно в год. 1:30 по полудні, у залі церковній, 7 Carson St. Усі члени обовязані явитися, бо є важні справи до вирішення. Також кожний член обовязаний заплатити $1 на Союзівку. — С. Гриб, предс.; Д. Василик, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Річні збори від. 337 відбудуться в першу неділю, в грудні то є 7., о год. 12. в полудне, в церковній залі, 524 S. Wolfe St. В програмі — річний звіт діючої управи, та вибір управи на 1953 р. Члени! Використайте свої членські права, приходіть всі на вибори. — Т. Чорній, голова; О. Стельмах, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Тов. Д. Вітовського від. 301 повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ відбудеться в першу неділю по першім, це є 7. грудня, в церковній галі, 2250 Кортез вул. — В. Іващук, предс.; М. Савчин, секр.

• РОЗШУКИ •

Пошукую: ОСТАПЕНКІВ, або когобудь з їхнього роду з Чернигівщини: ПОКРОВСЬКИХ з міста Евпаторії, Крим, та Знайомих і Земляків. Прошу відгукнутись на адресу: Mrs. P. Crevocheja, 324 No. Oak Park Avenue, Oak Park, Ill.

КОСТЯНА ІВАНА, ДЕМЯНЦЯ ІЛЬКА, ГОРОВОГО САШКА —З Синівського району шукає СКУБКО СОНЬКА. Писати:
S. SKUBKO
320 East 22nd St., Lorain, Ohio.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.
Адм. „Свободи".

Посмертні Згадки

ГРИГОРІЙ КОВАЛЬ, довголітній член і секретар відділу 43. УНСоюзу в Симпсон, Па., помер дня 16. листопада 1952 р., в 63. році життя. Покійний походив з села Княгинів, Камінець Подільський. Оставив у смутку дружину Анастазію, чотири доні і чотирьох синів. Похорон відбувся дня 20. листопада з дому жалоби до церкви св. Василія, на цвинтар св. Василія в Симпсон, Па. — В. Й. П.!
Іван Семерек, предс.

ВАСИЛЬ ШИЛЯК, довголітний член Бр. св. Володимира, від. 323 УНСоюзу, помер по довгій недузі 14. листопада 1952 р. Покійний походив з села Остриня, повіт Товмач. Прожив 73 роки. Оставив сина Григорія і дочку Анну в краю. Тіло похоронено на Maple Hill Cemetery, в Kansas City, Kansas. — В. Й. П.!
Д. Яремко, секр.

ТАРЗАН, ч. 2962. В'язень простак.

„Звільни там Рюніка", ричав М'Люнґа. „Мераля бажає його допитувати".

„Рюніку", сказала жорстоко Мераля. „Вкажи на ватажка зголошеного бунту".

„Я не можу вказати на підбурювача, Величносте", скиглив інформатор, „але я чув, як Тарзан і Кейлюк раторіян, розмовляли з іншими про бунт".